

hi100rky

Prečo ľudia pália mosty?

1993 – 2005

Zmierenie

Prečo ľudia pália mosty? Veď mosty spájajú. Existujú mosty pred nami i za nami. Ale tak či tak, po mostoch sa chodí. **Tak prečo ľudia pália mosty?** Aby sa izolovali? Aby sa k nim niekto nedostal? Aby na niečo zabudli? Trochu hlbšie otázky: *Z obavy? Zo strachu?*

V roku 1993, ale i v tých ďalších, prebiehali v ľuďoch i v spoločnosti hlboké zmeny. K hrdinom Nežnej revolúcie patrila aj **Cirkev a jej zástupcovia**. Všetko sa nieslo v eufórii a vízii svetlej budúcnosti. Saleziánski predstavení počas Pražskej jari v rokoch 1968 – 1969 boli prezieraví a nie všetci saleziáni vyšli z podzemia. Mnohých vtedy nechali v zálohe.

Teraz už v zálohe nezostal nikto. Opatrnosť pred totalitnou mocou bola prekonaná. A začalo sa budovať.

Odpustenie a zmierenie

Ak sa má dielo rozvíjať, je potrebné zbaviť sa **príťažie minulosti**. Saleziáni sa potrebovali vyrovnáť s minulosťou. Bolo potrebné odpustiť si niektoré nezvládnuté situácie. Mnohí si povedali: *„Keby som bol vedel, že to tak dopadne, mohol som byť aktívnejší.“* Nuž, po boji je každý generál.

Na svetlo vyšli aj rôzne slabosti niektorých jednotlivcov. Bolo potrebné odpustiť aj im. Niekde to medzi bratmi zaškrípalo aj v medziľudských vzťahoch, preto **spory bolo treba urovnať**. Veľmi pekná udalosť sa odohrala na fare na Daliborovom námestí. Brat známy svojou cholerickou povahou prišiel za iným bratom – sangvinikom, ktorý bol teraz ťažko chorý. A stalo sa toto:

Ten prvý doniesol fľašu vína a poprosil ostatných: *„Bratia, prosil by som vás, keby ste nás nevyrušovali.“* A nasledoval bratský rozhovor, ktorý trval vyše dve hodiny. Výsledkom boli usmiate tváre oboch diškurujúcich.

Odpustenie mučiteľom

Tí, čo trpeli vo väzení, a bolo to okolo 40 saleziánov s úhrnným väzením skoro 400 rokov, museli odpustiť aj tým, ktorí ich kruto mučili. Koľko úderov, posmechov, ponižovania a krutosti museli prijať. Ale bez odpustenia sa nedá viesť **dobrý duchovný život**. **Don Štefan Timko** raz v bratskom rozhovore zaspomínal na roky v base. Na záver mávol rukou: *„Už je to za nami. Hádám tie roky v base rozhodnú, že ma Pán prijme k sebe do neba.“*

Jeden žalárnik napísal sebareflexiu na svoje pôsobenie vo väznici. Opísal i to, ako videl mučenie nevinných z tej druhej – svojej strany. Je to veľmi zaujímavé čítanie. Avšak väčšina, ba skoro všetci mučitelia zakryli svoje činy **mlčaním, odchodom do anonymity**.

Zmenili sa na „ctihodných občanov“ s patrične dobrým dôchodkom. Nezavidíme, len poznamenávame. Všetci sme hriešni. Odplatu ponechajme na milosrdného Pána.

Milosť pokánia

Milosť robiť pokánie dostali od Pána niektorí aktéri už za totality. Známy sudca **JUDr. Pavol Korbuly** bol v čase svojho pôsobenia považovaný za najobávanejšieho sudcu. Bol to on, čo odsúdil sestru Zdenku Schelingovú na 12 rokov, Titusa Zemana na 25 rokov, Andreja Dermeka, Štefana Sandtnera, Antona Srholca a ďalších saleziánov na vyše desaťročné tresty väzenia. Nakoniec sám v roku 1959 skončil v base.

Po prepustení pracoval ako lepič plagátov, robotník a vrátnik. Tento postrach súdených sa **obrátil k Bohu a robil pokánie**. Každý deň chodil na kolenách asi 50 metrov po chodníku od kríža pri Blumentálskom kostole až k jeho vchodu.

Niektorí sú presvedčení, že jeho obrátenie sa udialo na Zdenkin zásah zhora. Zomrel ako **hlboko veriaci človek** v roku 1970. Saleziáni sa svojimi mučiteľmi nezaoberali. Ani ich nespomínali. Mali čo robiť, venovali sa saleziánskym témam.

Chuť pracovať

Roky 1993 – 2005 boli u saleziánov na Slovensku poznačené rozmachom diel a aktivít. No najprv sa riešila formácia. U klerikov sa **začali hľadať vhodné semináre**, kde by si mohli dokončiť štúdiá. Niektorí mladí spolubratia boli poslaní na štúdiá do Talianska, iní do Poľska, Bratislavy i do Badína. Saleziánska spoločnosť potrebovala vzdelaných ľudí.

Súčasne s formáciou sa riešili aj **pastoračné záležitosti**. Ako prvé bolo potrebné rozhodnúť, v ktorých mestách saleziáni zostanú. Potom, kde budú bývať a kde budú apoštolovať. A tak sa **začalo budovať** vo všetkých saleziánskych domoch na Slovensku. Až tak, že ktosi vyslovil zaujímavý postreh: „*Saleziáni sú nervózni, ak im v domoch uschne malta.*“

Hneď po revolúcii šli mladí spolubratia na exkurziu do Ríma, aby videli „riadne“ saleziánske domy a oratória. A keď to porovnali a pozreli na tie svoje „búdky a kutice“, nevedeli, či plakať a či sa smiať. Ale mnohí tvrdili: „*Raz budeme mať aj my oratória na svetovej úrovni. Teraz je hlavné pracovať s mládežou.*“ Bolo to správne rozhodnutie.

Návrat spolubratov z cudziny

Počas komunizmu sa rôznymi cestami mnohí slovenskí saleziáni dostali do cudziny. Pracovali v Taliansku, v rôznych štátoch Európy i na misiách po celom svete. Ba v Ríme, v Ústave sv. Cyrila a Metoda viedli gymnázium, z ktorého vzišlo viacero saleziánskych povolání. Odhaduje sa, že počet saleziánov v cudzine **presiahol číslo sedemdesiat**.

Pádcom totality pre všetkých vystala dôležitá otázka: „*Čo teraz? Vrátiť sa na Slovensko?*“ Mnohí bratia tak urobili, rozlúčili sa s teplými miestami a vrátili sa späť do domoviny. Ich vek bol po šesťdesiatke. Boli ešte **plní energie a skúseností**. I keď tie boli zo zahraničia a bratia

celkom nechápali zmeny, ktoré sa u nás za tých štyridsať rokov udiali. Mnohí starší saleziáni mali hrejivé spomienky na Šaštín, odkiaľ skoro všetci vzišli. A tak tam, podľa vzoru z Ríma – z Ústavu sv. Cyrila a Metoda, v roku 1991 založili **Gymnázium sv. Jána Bosca**. A to sa naplnilo chlapcami z celého Slovenska. Prebúdzali sa nové povolania, takže saleziáni mohli pomýšľať na ďalšiu expanziu.

Zmierenie a odpúšťanie

Pre udržanie rodinného ducha v spoločnosti je veľmi dôležité mať potrebné čnosti. A k tým „rodinným“, ktoré tvoria saleziánskeho ducha, patria aj **zmierenie a odpúšťanie**. Nuž ale rozličné pastoračné skúsenosti, prostredia, z ktorých rôzni saleziáni vzišli, i rôzny štýl komunitného života priniesli témy, ktoré bolo treba riešiť.

„Pototalitné“ provinciálne kapituly boli pomerne búrlivé. Bratia si potrebovali vykonzultovať, ako zabezpečiť **kvalitný komunitný život i ako apoštolovať** v nových podmienkach. Don Bosco mal vo svojich ústavoch len chlapcov, ale postupne sa život zmenil a bolo potrebné apoštolský pracovať aj s dievčatami. Ako teda usmerniť prítomnosť chlapcov a dievčat v oratóriách?

Potom tu bola téma: Brať fary alebo nebrať fary? Nezaťaží to mládežnícke smerovanie apoštolátu? Čoraz viac sa ukazovala sila médií a **spoločenskej komunikácie**. Bolo potrebné vyriešiť: Ako vstúpiť do mediálneho priestoru? Objavili sa aj diela, na ktoré saleziáni neboli pripravení. **Permanentná formácia** bola nutná.

No s problémami sa vynárali aj dary spolubratov a „vecí“ postupne vchádzali do harmónie. I keď zmierovať sa a odpúšťať bude potrebné po celý život. Ale na pomoc je tu aj dobrá rada **dona Ernesta Macáka**: „*Cez všetko sa dá premodliť.*“

I to všetko pomohlo saleziánom, aby pokojne prešli do ďalšej fázy svojho rozvoja.